

KLIPPANS
KOMMUN

TOBAKSPOLICY

"En tobaksfri kommun"

folkhälsorådet
2010-12-21

Innehåll

Inledning	1
Bakgrund	1
Inriktningsmål	2
Åtgärdsplan	4
Tobakslagen	Bilaga 1
Rökfri arbetstid på agendan	Bilaga 2
Policy för tobaksförebyggande arbete i Region Skåne	Bilaga 3
Revidering av nuvarande tobakspolicy för Region Skåne	Bilaga 4
Sammanställning av snabbenkät till samtliga chefer i 70-gruppen	Bilaga 5

Inledning

Enligt Folkhälsoinstitutet är insatserna för det tobaksförebyggande arbetet att minska tobaksbruket. Faktorer som påverkar tobaksbruket är bl a tillgänglighet, pris och samhällets acceptans.

Utvecklingen följs upp via ”självrapporterat tobaksbruk” och ”självrapporterad exponering för tobaksrök i omgivningen”. Dessa indikatorer och bakomliggande faktorerna måste ingå och samverka i ett framgångsrikt tobaksförebyggande arbete.

Enligt propositionen ”En förnyad folkhälsopolitik” (prop 2007/08:110) omfattar de fyra delmålen följande inom tobaksområdet:

1. **Livsstart och föräldrar:** År 2014 skall inga foster eller nyfödda utsättas för tobak.
2. **Barn och ungdom:** Till år 2014 skall andelen unga som börjar röka eller snusa halveras.
3. **Vuxna och utsatta grupper:** Andelen rökare bland utsatta grupper ska halveras.
4. **Passiv rökning:** Ingen skall ofrivilligt utsättas för rök i sin omgivning.

Bakgrund

Flera indikatorer pekar på att tobaksanvändningen är högre i Klippans kommun än i övriga regionen. Mot bakgrund av detta beslutade kommunfullmäktige (2008-05-27) att ge Folkhälsorådet i uppdrag att ta fram en övergripande tobakspolicy för kommunen.

I ett uppdrag från Sveriges kommuner och landstingsförbund 2007 uppmanas kommunerna följa landstingens initiativ att införa rökfri arbetstid, något som de flesta landsting gjort.

Många kommuner har idag tagit fram en tobakspolicy alt. beslutat om rökfri arbetstid. Enligt en undersökning presenterad av Sveriges kommuner och landsting röker drygt 17 % d v s 120 000 personer av de totalt ca 720 000 som är anställda i Sveriges kommuner.

Enkäten som genomfördes i kommunen under 2007 visade att mellan 20-25 % av kommunens anställda är rökare.

Enligt Statens Folkhälsoinstitut skulle Sveriges kommuner gemensamt kunna spara 2 miljarder kr/år genom att hjälpa sina anställda sluta röka. Detta motsvarar 5 500 heltidstjänster.

Enligt Tobakslagen är det förbjudet att röka på skolgårdar och liknande utrymmen. I en undersökning genomförd på uppdrag av FHI 2008 (utredning ”Minskat bruk av tobak, var står vi i dag”) uppger 83 % av eleverna att det röks på skolgården och 53 % av ungdomarna uppgav att de vuxna rökte på skolområdet.

Tillsynen sköts i dag på lokal nivå enligt Tobakslagen av socialförvaltningen. Övergripande ansvar för tillsynen har Länsstyrelsen, dock inte för arbetsplatser, där Arbetsmiljöverket har ansvaret.

Inriktningsmål

Mål 1. Att minska den totala tobaksanvändningen för kommunens invånare och anställda.

Rökningen är ett stort folkhälsoproblem och kommunen kan på många sätt bidra till att minska problem.

Valet att vara rökare/snusare är den enskildes beslut. Olika undersökningar visar dessutom att många rökare/snusare vill sluta. Att införa "Rökfri arbetstid" kan underlätta detta beslut. Kommunanställda bör vara goda förebilder för framförallt barn- och ungdomar. Tobakslagen stöder kommunens beslut att införa rökfri arbetstid då lagen säger att ingen arbetstagare ska mot sin vilja utsättas för tobaksrök. Då det gäller personal som besöker rökande brukare i sitt arbete är det respektive arbetsledare som får ta upp diskussionen och försöka lösa detta på bästa sätt.

Rökfri arbetstid gäller i första etappen inte snus men för den personal som arbetar med barn- och ungdomar rekommenderas att inte snusa under lektionstid/alt när man arbetar med barn (förskola/fritids).

Tillämpningen för rökfri arbetstid utgår från varje arbetsplats lokala förutsättningar och det skall framgå vid nyrekrytering att det är rökfri arbetstid för anställda i kommunen. Kommunanställda som önskar hjälp att sluta röka erbjuds att detta.

Delmål:

- att andelen rökande/ snusande blivande mödrar ska minska.
- att andelen rökande/ snusande småbarnsföräldrar ska minska.
- att andelen ungdomar som börjar röka/snusa ska minska.
- att andelen rökande/ snusande kommunanställda ska minska.
- att andel rökande/snusande invånare sammantaget skall minska.
- att införa rökfri arbetstid.

Mål 2. Att öka antalet rökfria miljöer i kommunen

Planens syfte och ambition är att på olika sätt öka antalet rökfria miljöer utomhus i kommunen. Rökförbud gäller inomhus i alla kommunala och föreningsägda lokaler/anläggningar. Vid särskilda arrangemang kan undantag medges.

Delmål:

- att antalet rökfria områden på kommunal mark skall öka.
- att kommunens fritids- och idrottsanläggningar bör vara rök- och snusfria.
- att andel bidragsberättigade föreningar med en antagen tobakspolicy skall öka.

Aktuella rökfria miljöer

Kommunal tomtmark

- Klippans badhus
- Idrottsplatser/friluftsbad
- ”Ungdomsgårdar”
- Biblioteken
- Skolor (”Avgränsning” skolgårdar/skolans tomtmark enl. Tobakslagen)
- Kommunhuset
- Boenden för äldre och funktionshindrade (särskilt boende/gruppboende)

Allmän platsmark

- Kommunala lekplatser

• Övriga platser

- Föreningsägda lokaler/anläggningar som erhåller kommunala bidrag (barn- och ungdomsverksamhet)
- Lekplatser på Treklöverns mark

Mål 3. Att motverka överlåtelse av tobaksvaror till minderåriga.

Syftet är att minska minderårigas tobaksbruk. Detta kan ske genom att begränsa tillgången till tobak t ex genom information till försäljare samt kontroll/tillsyn av försäljningsställen. Tobaksanvändningen hos unga kan också minskas genom olika efterfrågebegränsande insatser. Det handlar mycket om kunskaper och attityder och därför krävs förebyggande insatser och utbildning.

Delmål:

- att genom info och tillsyn arbeta för att ingen överlåtelse av tobaksvaror sker till minderåriga.

Åtgärdsplan

En åtgärdsplan med kostnadsberäkningar tas fram av berörda nämnder enligt Tobakspolicyn. Varje nämnd svarar för finansiering av åtgärdsplan.

Ansvarsfördelningen redovisas nedan.

Ansvarsfördelning

Samtliga nämnder ska i samverkan arbeta för minskad tobaksanvändning genom

- Rökfria områden/miljöer (enligt vad som föreslås på sidan 3)
- Information och utbildning

Kommunstyrelsen

- att genomföra "Rökfri arbetstid"
- att arbeta för att regler gällande tobaksbruk ingår i medarbetarpolicyn
- att regler för tobaksbruk framgår vid rekrytering av personal
- att koordinera information m m kring rökfria områden

Socialnämnden

- Tillsyn/kontroll (tobakslagen)

4. Uppföljning av resultat:

Varje nämnd rapporterar årligen genomförda åtgärder till Folkhälsorådet. Dessa uppgifter sammanställs av rådet och redovisas till kommunstyrelsen. Dessutom redovisas i det årliga lokala välfärdsbokslutet relevanta uppgifter och en analys av arbetet i förhållande till de uppsatta målen.

Uppföljning av åtgärdsplaner

- Respektive nämnd följer upp genomförda åtgärder enligt åtgärdsplan
- Kommunstyrelsen följer särskilt upp rökfri arbetstid

Uppföljning av mål

Målen följs upp av Folkhälsorådet utifrån:

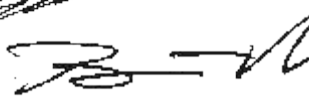
- nämndernas redovisning av åtgärder
- kommunala och regionala basfakta
- andra externa uppgifter och statistik

Kommunfullmäktige beslutade 2010-11-23:

att ställa sig bakom innehållet i policyn,
att genomföra rökfri arbetstid,
att arbeta för att regler gällande tobaksbruk ingår i medarbetarpolicyn,
att regler för tobaksbruk framgår vid rekrytering av personal,
att information m. m. kring rökfria områden koordineras,
att rökfri arbetstid implementeras tidigast årsskiftet 2011/12 dock senast 30 juni 2012, samt
att kommunfullmäktige förutsätter att förtroendevalda i samband med det dagliga utövandet av sina uppdrag respekterar policyns intentioner kring rökfri arbetstid.

Tommy Cedervall
Ordförande i FHR

Börje Norén
Folkhälsosamordnare

Ann-Margret Ringner
Friskvårdskonsulten

Bilaga 1

Tobakslagen

Tobakslagen (1993:581) utfärdades den 3 juni 1993. Ändringar har införts från 1 juli 1994, 1 januari 1997, 1 juli 2002, 30 september 2002, 1 januari 2003 och senast från 1 januari och 1 juli 2005.

Inledande bestämmelse

1 § På grund av de hälsorisker och olägenheter som är förbundna med bruk av tobak och exponering för tobaksrök meddelas i denna lag bestämmelser om

- begränsning av rökning i vissa lokaler och utrymmen samt på vissa områden utomhus,
- rökfri arbetsmiljö,
- varningstexter och innehållsdeklaration på förpackningar till tobaksvaror,
- begränsningar av handeln med och rätten till införsel av tobaksvaror,
- marknadsföring av tobaksvaror samt användning av vissa varukännetecken i marknadsföring av andra varor eller tjänster samt
- produktkontroll m.m. av tobaksvaror. (Lag 2005:369)

2 § Rökning är förbjuden

1. i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem,
2. i lokaler som är avsedda för hälso- och sjukvård,
3. i lokaler som är avsedda för gemensamt bruk i bostäder och inrättningar med särskild service eller vård,
4. på färdmedel i inrikes kollektivtrafik eller i lokaler och andra utrymmen som är avsedda att användas av den som reser med sådana färdmedel,
5. i restauranger och på andra serveringsställen, utom när servering sker utomhus.
6. i andra lokaler än sådana som avses i 1-5 när en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning som avses i 2 kap. 1-3 §§. ordningslagen (1993:1617) anordnas och i lokaler som är avsedda att användas av den som deltar i sammankomsten eller tillställningen, samt
7. i andra lokaler än sådana som avses i 1-6 om allmänheten har tillträde till lokalerna.

3 § har upphävts genom lag (1994:98).

4 § I hotell och andra inrättningar där tillfällig bostad yrkesmässigt upplåts, skall i ett visst antal av de rum eller liknande som upplåts rökning vara förbjuden. I fråga om sovkupeer och andra utrymmen som upplåts för tillfällig bostad på färdmedel i inrikes kollektivtrafik gäller i stället 2 § 4.

5 § Bestämmelserna i 2 § gäller inte i fråga om bostäder och andra lokaler för boende som inte är tillfälligt. Lag (1994:98).

6 § Trots bestämmelsen i 2 § 5 får rökning tillåtas i restauranger och på andra serveringsställen i separata rum som särskilt avsatts för rökning. Rum där rökning tillåts får endast utgöra en mindre del av serveringsställets yta. Rummen skall vara belägna så att besökare inte måste passera

genom dessa. Arbetstagare skall endast tillfälligtvis behöva vistas i rummen när rökning pågår. Servering eller annan liknande verksamhet får inte bedrivas i rummen när rökning pågår. Detta gäller dock inte sådan verksamhet som har direkt samband med rummens funktion. Mat eller dryck får inte föras med in i dessa rum.

Avvikelse från 2 § 1-4, 6 och 7 samt 4 § får göras om det finns särskilda skäl till det på grund av utrymmets eller områdets beskaffenhet eller användningssätt eller av omständigheterna i övrigt.

6 a § Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om utformning och ventilation av sådana rum som avses i 6 § andra stycket. (Lag 204:485)

7 § Den som i egenskap av ägare eller på annan grund disponerar över en lokal, ett annat utrymme eller ett område utomhus som omfattas av någon av bestämmelserna i 2 och 4 §§ svarar för att bestämmelserna följs.

Om någon trots tillsägelse röker där rökning inte är tillåten, får denne avvisas. Lag (1994:98).

Rökfri arbetsmiljö

8 § I andra fall än som avses i 2 och 4 §§ svarar arbetsgivaren för att en arbetstagare inte mot sin vilja utsätts för tobaksrök i den arbetslokal eller det liknande utrymme där arbetstagaren är verksam. Som arbetstagare räknas här personer som avses i 1 kap. 2 § första stycket och 3 § arbetsmiljölagen (1977:1160). Lag (1994:98).

Varningstexter m.m.

9 § Förpackning till tobaksvara som är avsedd att i näringsverksamhet tillhandahållas konsumenter inom landet skall i den utsträckning och på det sätt som regeringen föreskriver förses med

1. texter och illustrationer som uppger om de hälsorisker som är förbundna med bruk av tobak och om rökavvänjning (varningstexter),
2. deklARATION som uppger om skadliga ämnen som tobaksvaran innehåller eller ger upphov till (innehållsdeklARATION),
3. uppgifter för att säkerställa identifikation av platsen och tiden för tobaksvarans tillverkning.

Regeringen får överlämna åt en myndighet att meddela föreskrifter enligt första stycket. Lag (2002:586).

9 a § Texter, namn, varumärken och figurativa eller andra märken som ger intryck av att en viss tobaksvara är mindre skadlig än andra får inte användas på förpackningar till tobaksvaror. Lag (2005:369)

10 § Tillverkaren eller importören svarar för att förpackning till tobaksvara förses med varningstexter och innehållsdeklARATION.

11 § En tobaksvara får inte i näringsverksamhet tillhandahållas konsumenterna inom landet, om den saknar varningstexter eller innehållsdeklaration eller om text eller deklaration är uppenbart oriktig.

Handel m.m.

12 § Tobaksvaror får inte säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut tobaksvaror skall förvissa sig om att mottagaren har uppnått nämnda ålder.

Om det finns särskild anledning att anta att en tobaksvara är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år får varan inte lämnas ut. Lag (1996:941).

På varje försäljningsställe för tobaksvaror skall det finnas en tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut sådana varor till den som inte har fyllt 18 år.

12 a § Tobaksvaror som säljs till konsumenterna skall tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder. Detta gäller även när försäljningen sker genom automat, via postorder eller liknande. Lag (2005:369)

Styckeförsäljning

12 b § Tobaksvaror som säljs till konsumenterna får inte tillhandahållas i form av lösa cigaretter eller i förpackningar om färre än 19 cigaretter. Lag (2005:369)

Anmälan och egentillsyn

12 c § En näringsidkare som tillhandahåller tobaksvaror för försäljning till konsumenterna skall anmäla försäljningen hos den kommun där försäljningen sker. Anmälan skall göras senast när försäljningen påbörjas.

Näringsidkaren skall utöva särskild tillsyn (egentillsyn) över försäljningen och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egentillsynsprogram.

13 § Tobaksvara får föras in i landet endast av den som har fyllt 18 år.

Reklam och annan marknadsföring

14 § En näringsidkare som marknadsför tobaksvaror till konsumenterna får inte använda kommersiella annonser i

1. periodiska skrifter eller andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig.
2. ljudradio- eller TV-program eller TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (1996:844) eller
3. andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.

Även annan marknadsföring av tobaksvaror till konsumenter än som avses i första stycket är förbjuden. Detta gäller dock inte

1. i tryckta tidskrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig eller i överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.
2. marknadsföring som endast består i att tillhandahålla tobaksvaror för försäljning, eller
3. kommersiella meddelanden inne på försäljningsställen som inte är påträngande, uppsökande eller uppmanar till bruk av tobak.

Kommersiella meddelanden enligt andra stycket 3 skall i den omfattning det är möjligt placeras så att de inte är synliga från utsidan av försäljningsstället.

14 a §

En näringsidkare som marknadsför antingen en annan vara än en tobaksvara eller en tjänst till konsumenter får inte använda ett varukännetecken som helt eller delvis används för en tobaksvara eller enligt gällande bestämmelser om varumärken är registrerat eller inarbetat före en sådan vara, om marknadsföringen sker i kommersiella annonser i

1. periodiska skrifter eller i andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig
2. ljudradio- eller TV-program eller i TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (1996:844) eller
3. i andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.

Om en näringsidkare använder ett sådant varukännetecken som avses i första stycket vid marknadsföring till konsumenter på något annat sätt än som där sägs, skall näringsidkaren iakttäva den måttfullhet som är betingad av att kännetecknet också kan förknippas med tobaksvaran.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas inte

1. i fråga om ett varukännetecken som i endast begränsad omfattning förekommer vid marknadsföring av tobaksvaror,
2. i fråga om ett varukännetecken som framträder i en form som tydligt skiljer sig från utseendet på tobaksvarans kännetecken, eller
3. i andra fall om det är oskäligt. Lag (2005:369).

Sponsring

14 b § Tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror får inte sponsra ett evenemang eller en verksamhet dit allmänheten har tillträde, eller som kan antas få gränsöverskridande effekt, om sponsringen kan antas medföra att avsättningen av tobaksvaror främjas.

Bestämmelser om förbud mot sponsring av program i radio och TV finns i radio- och TV-lagen (200:369).

Sanktioner enligt marknadsföringslagen

15 § En marknadsföringsåtgärd som strider mot 9 a § eller 14-14 b §§ skall vid tillämpningen av 4, 14 och 19 §§ marknadsföringslagen (1995:450) anses vara otillbörlig mot konsumenter. En marknadsföringsåtgärd som strider mot 14 § första stycket 2 eller 3 eller 14 a § första stycket 2 eller 3 kan medföra marknadsstörningsavgift enligt bestämmelserna i 22-28 §§ marknadsföringslagen. (Lag 2005:369)

Produktkontroll m.m.

16 § Tillverkare eller importör av tobaksvara skall, i den utsträckning som föreskrivs av regeringen, till Statens folkhälsoinstitut lämna uppgifter om ingredienser och kvantiteter av dessa i tobaksvaror samt om deras effekter på hälsan. Lag (2002:586).

17 § Regeringen får, om det finns särskilda hälsoskäl, föreskriva att vissa slag av tobaksvaror inte får tillverkas i eller föras in till Sverige för försäljning till konsumenter.

18 § Regeringen, eller myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om gränsvärden för skadliga ämnen som tobaksvara får innehålla eller ge upphov till, samt om mätning och övervakning av sådana gränsvärden. En vara som inte uppfyller föreskrifterna får inte tillverkas eller säljas i Sverige. Inte heller får en sådan vara föras in till Sverige för försäljning till konsumenter. Lag (2002:586).

18 a § /Trädde i kraft 2005-01-01/ En vara som inte uppfyller föreskrifter som meddelats med stöd av 18 § får inte föras ut till ett land utanför Europeiska gemenskapen. Lag (2002:586).

18 b § Tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror skall till Statens folkhälsoinstitut lämna uppgifter om de kostnader som de har haft för reklam, annan marknadsföring och sponsring för sådana varor. Lag (2005:369)

Regeringen får meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighetens omfattning.

Tillsyn

19 § Den centrala tillsynen över att denna lag och föreskrifter som meddelas med stöd av lagen följs utövas av

1. Arbetsmiljöverket när det gäller

- a) lokaler och andra utrymmen som avses i 2 § och som är upplåtna enbart för personal, och
- b) lokaler och andra utrymmen på vilka 8 § skall tillämpas.

2. Statens folkhälsoinstitut när det gäller

- a) miljöer som avses i 2 § och som inte är upplåtna enbart för personal,
- b) lokaler som avses i 4 §,
- c) varningstexter m.m. enligt 9, 10-11 §§,
- d) handel enligt 12 – 12b §§ och anmälan och egentillsyn enligt 12 c §, och
- e) produktkontroll m.m. enligt 16-18 §§ och
- f) uppgifter om kostnader för marknadsföring enligt 18 b § samt

3. Konsumentombudsmannen när det gäller marknadsföring enligt 9 a § eller 14-14 b §§

Vid Konsumentombudsmannens tillsyn tillämpas bestämmelserna i marknadsföringslagen (1995:450).

19 a § Den omedelbara tillsynen över att denna lag och föreskrifter som meddelas med stöd av lagen följs utövas av

1. Arbetsmiljöverket när det gäller lokaler och andra utrymmen för vilka verket har den centrala tillsynen, och

2. den eller de nämnder som kommunfullmäktige bestämmer när det gäller

- a) de miljöer och lokaler för vilka Statens folkhälsoinstitut har den centrala tillsynen.
- b) bestämmelserna om handel m.m. enligt 12-12 c §§ och
- c) bestämmelserna om marknadsföring m. m. i 14 och 14 a §§ när det gäller marknadsföringsåtgärder på eller i anslutning till försäljningsställen.

Länsstyrelsen utövar inom länet tillsyn enligt första stycket 2. Länsstyrelsen skall

1. följa kommunernas verksamhet och biträda med information och råd och
2. främja samarbete mellan olika tillsynsmyndigheter och mellan tillsynsmyndigheter och andra.

19 b § En kommun får ta ut avgift för sin tillsyn av den som bedriver anmälningspliktig näringsverksamhet med tobaksvaror. Lag (2005:369).

20 § Statens folkhälsoinstitut får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att bestämmelserna i 9, 10, 11 §§ och 16-18 §§ eller med stöd av dem meddelade föreskrifter skall följas.

En tillsynsmyndighet som anges i 19 a § får i sin tillsynsverksamhet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att lagen eller en föreskrift som har meddelats med stöd av lagen skall följas.

I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite. Vitet får inte förvandlas. Lag (2005:369).

21 § En tillsynsmyndighet får besluta att en tobaksvara skall tas om hand, om den bjuds ut till försäljning eller uppenbart är avsedd att bjudas ut till försäljning i strid med lagen eller en föreskrift som har meddelats med stöd av lagen. Kronofogdemyndigheten skall vid behov lämna handräckning när en vara skall tas om hand.

Om en vara har tagits om hand, får ägaren under tillsynsmyndighetens kontroll vidta de rättelser som behövs för att varan skall få säljas.

Varan skall återlämnas om det görs sannolikt att den inte kommer att säljas i strid med lagen eller en föreskrift som har meddelats med stöd av denna. I annat fall får varan förstöras genom tillsynsmyndighetens försorg.

Ett beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

22 § En tillsynsmyndighet har rätt att på begäran få de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för myndighetens tillsyn enligt denna lag.

23 § För att fullgöra sina uppgifter enligt denna lag har en tillsynsmyndighet rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som berörs av lagen eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och får där göra undersökningar och ta prover. För uttagna prov betalas inte ersättning.

Kronofogdemyndigheten skall lämna den handräckning som behövs för tillsynen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att ersätta en tillsynsmyndighets kostnader för provtagning och undersökning av prov.

24 § Den som har tagit befattning med något ärende enligt denna lag får inte obehörigen röja eller på annat sätt använda sig av vad han därvid fått veta om yrkeshemligheter eller affärsförhållanden.

I det allmännas verksamhet tillämpas bestämmelserna i sekretesslagen. (1980:100).

Överklagande

25 § Beslut som en i 19 a § angiven nämnd har fattat enligt denna lag eller enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut som Statens folkhälsoinstitut har meddelat med stöd av 20 § första stycket eller 21 § eller som Arbetsmiljöverket meddelat får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Lag (2005:369).

26 § Beslut om en föreskrift enligt 18 § eller 23 § andra stycket som en myndighet har meddelat med stöd av ett bemyndigande får inte överklagas.

Beslut om föreskrifter enligt 9 § som en myndighet har meddelat med stöd av ett bemyndigande får överklagas hos regeringen av tillverkare av tobaksvaror och importörer av tobaksvaror som är avsedda att säljas till konsumenter inom landet. Lag (1996:941).

Ansvar

27 § Den som uppsåtligen bryter mot 11 § eller den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 12 § första eller andra stycket döms för olovlig tobaksförsäljning till böter eller fängelse i högst sex månader.

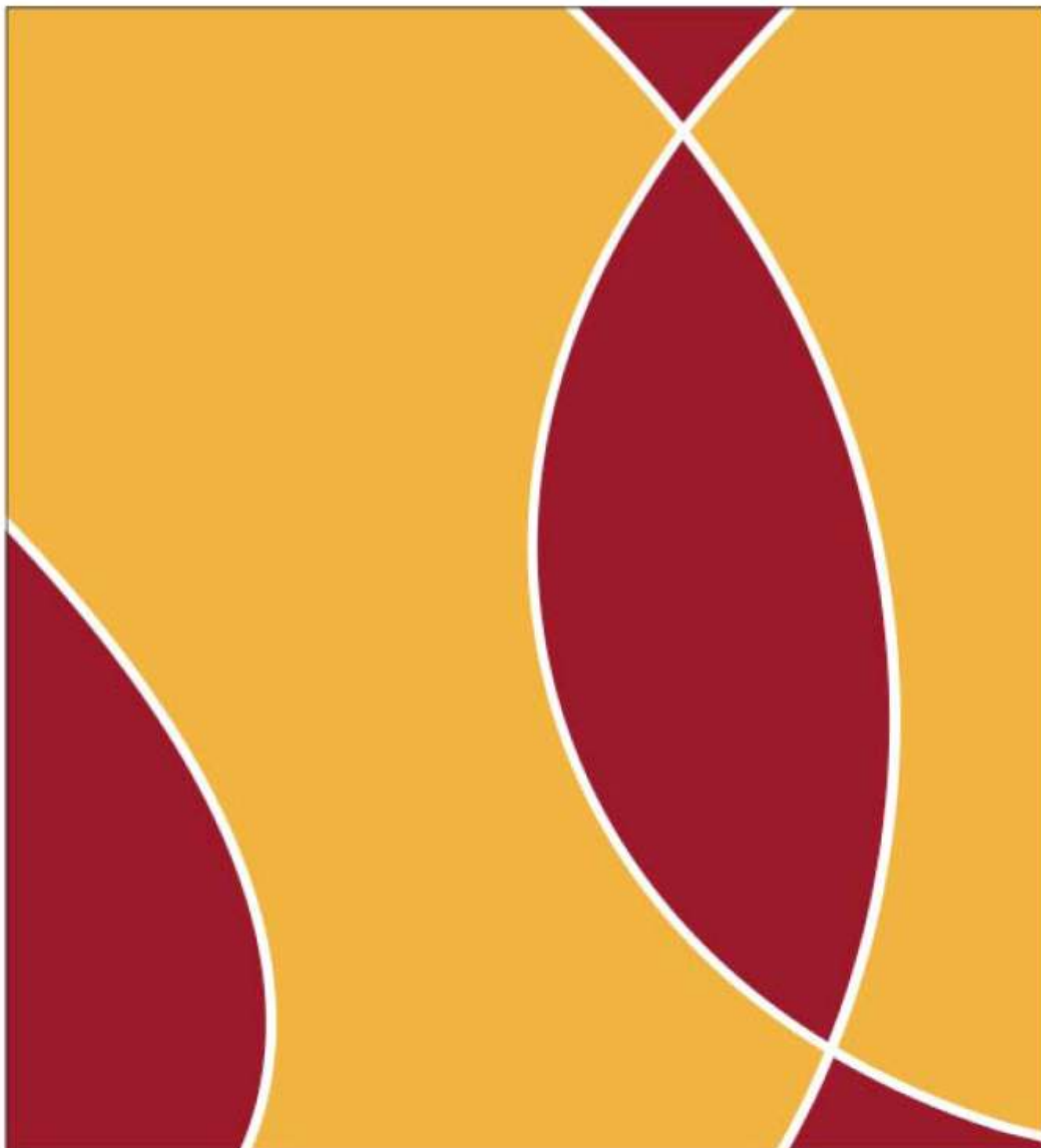
Är gärningen att anse som ringa döms inte till ansvar.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud skall inte dömas till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

28 § Bestämmelser om ansvar för olovlig införsel och olovlig utförsel av tobaksvaror finns i lagen (2000:1225) om straff för smuggling. Lag (2002:586).

Rökfri arbetstid på agendan i Sveriges kommuner

Resultat från enkätundersökning 2009

Sveriges Kommuner och Landsting

118 82 Stockholm. • *Besök* Hornsgatan 20

Tfn 08-452 70 00. • *Fax* 08-452 70 50 • info@skl.se • www.skl.se

Upplysningar om rapportens innehåll lämnas av:

Ingvor Bjugård 08 - 452 7712

Christin N Granberg 08 - 452 7630

Sveriges Kommuner och Landsting

118 82 Stockholm, *Besök:* Hornsgatan 20

Tfn: växel 08-452 70 00, *Fax:* 08-452 70 50

info@skl.se, www.skl.se

Innehåll

Innehåll	3
Inledning	4
Rökfri arbetstid – ett strategiskt beslut.....	4
Kommunens tobaksförebyggande arbete.....	4
Tobak eller hälsa.....	5
Resultat 2009	6
På agendan - rökfri arbetstid i kommunen.....	6
Policy	7
Miljö.....	7
Personal rökning	7
Avvänningsstöd rökning personal	8
Brukare rökning.....	8
Uppföljning.....	9
Bilagor	10

Inledning

Sveriges Kommuner och Landsting genomförde våren 2009 en enkät om arbetet med rökfri arbetstid. Enkäten möjliggör en uppföljning av den lägespresentation om hur Sveriges kommuner jobbar med tobaksprevention hos den egna personalen som presenterades 2007.

Rökfri arbetstid – ett strategiskt beslut

Ett starkt skäl att jobba för en rökfri arbetstid är att medarbetarna är den viktigaste tillgången på varje arbetsplats. En arbetsgivare som erbjuder stöd för rökfrihet och rökavvänjning är hälsomedveten och kan erbjuda en fräschare arbetsmiljö. Kommuninvånare utsetts inte heller ofrivilligt för tobaksrök när medarbetare är rökfria under sin arbetstid. Dessutom får verksamheten och den enskilde medarbetaren en bättre ekonomi.

Rökfri arbetstid innebär att ingen utsätts för tobaksrök på sitt arbete. Det betyder att tobaksröken försvinner och att arbetstiden är rökfri, dvs. den tid man arbetar eller har paus. Lunchen räknas inte in i arbetstiden och är därmed undantagen.

Rökning är orsaken till en del sjukdomar och till förtida död. Även exponering för passiv tobaksrök är skadligt för hälsan. Arbetsgivare kan värna om medarbetarnas hälsa genom att erbjuda rökfria miljöer och aktivt möjliggöra och underlätta för ett rökfritt liv. Tre av fyra rökare vill sluta röka. Dessa medarbetare som vill sluta röka har nytta av en stödjande arbetsmiljö med en rökfri policy och avvänjningsstöd.

Som arbetsgivare är bidrag till avvänjningsstöd en liten kostnad i relation till vad varje rökare ger för genomsnittlig merkostnad per år. Statens Folkhälsoinstitut uppger att den totala kostnaden för arbetsgivare per rökare är mellan 27 000 – 36 000 kronor per år p g a högre sjukfrånvaro och rökpauser.

Genom att alltfler medarbetare – rökare och icke-rökare - genom en rökfri arbetsplatspolicy varken luktar rök eller utsätter någon för passiv tobaksrök blir kommunen en förebild för kommuninvånarna. Kommuninvånare som i sin vardag tar del av kommunal service möts av en helt rökfri miljö.

Kommunens tobaksförebyggande arbete

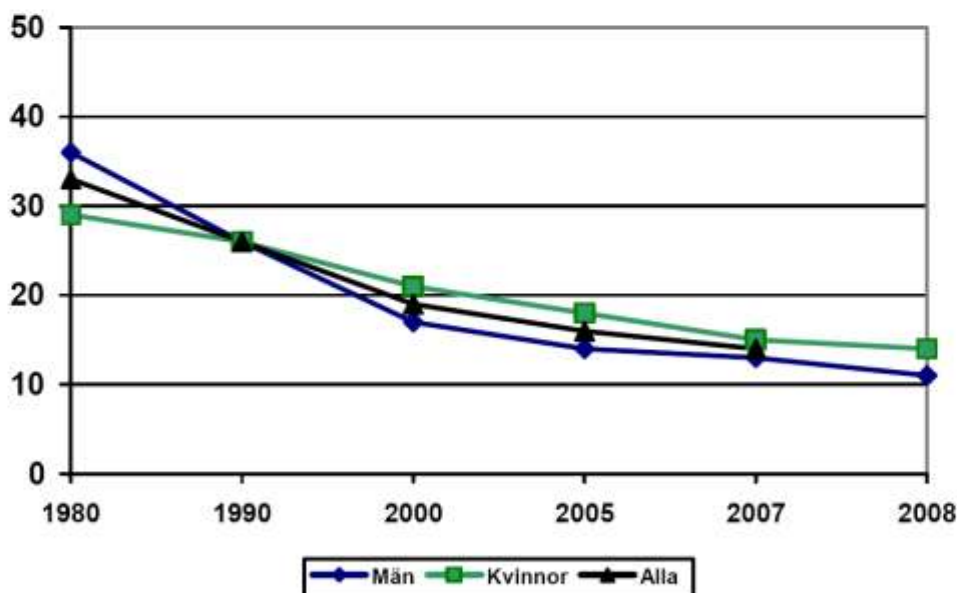
Bredd, samordning och långsiktighet gör det lokala tobaksförebyggande arbetet mer effektivt. Att utarbeta en tobakspolicy för kommunen kan hjälpa till att skapa dessa positiva förutsättningar. Det är samtidigt viktigt att utarbetandet av policyn engagerar så många aktörer som möjligt och att processen får ta tid. En policy om

tobaksprevention sammanför ofta praxis och kan beröra befolkningsperspektivet och verksamhetsansvaret. Kommunen har också ett tillsynsansvar enligt tobakslagen över rökfria miljöer och olaglig tobaksförsäljning.

Tobak eller hälsa

Den som börjar röka i tonåren har tre gånger större risk än andra att dö en för tidig död redan mellan 35 och 69 år. I högre åldrar är risken dubbelt så stor som för icke rökaren. Med alla åldersgrupper medräknade avlider varannan rökare som debuterat i tonåren av sin rökning. Många av de tusentals kemiska ämnen som bildas när cigaretter brinner har kända skadeeffekter på människan, de når alla delar av kroppen i farligt höga doser. Några exempel ur den långa lista över sjukdomar som orsakas av tobaksröken: kärlkramp i benen, cancer i urinblåsan, kronisk bronkit, lungcancer, åderförkalkning, stroke i hjärnan, hjärtinfarkt, magsår, benskörhet.

Dagligrökningen minskar bland befolkningen. En sammanställning från den nationella Folkälsoenkäten (2004-2007) visar tydliga skillnader i svenskarnas levnadsvanor. Andelen rökare bland män är minst i Västerbotten och bland kvinnor i Kalmar län. Det är en spridning av andelen dagligrökare i olika grupper i samhället. Skillnaden ligger på mellan 8,5% - 23% för män och 9%-28% för kvinnor. Kommunerna har 826 900 anställda, det betyder ca 125 000 dagligrökare.

Figur 1: Dagligrökning kvinnor och män källa SCB

Resultat 2009

På agendan - rökfri arbetstid i kommunen

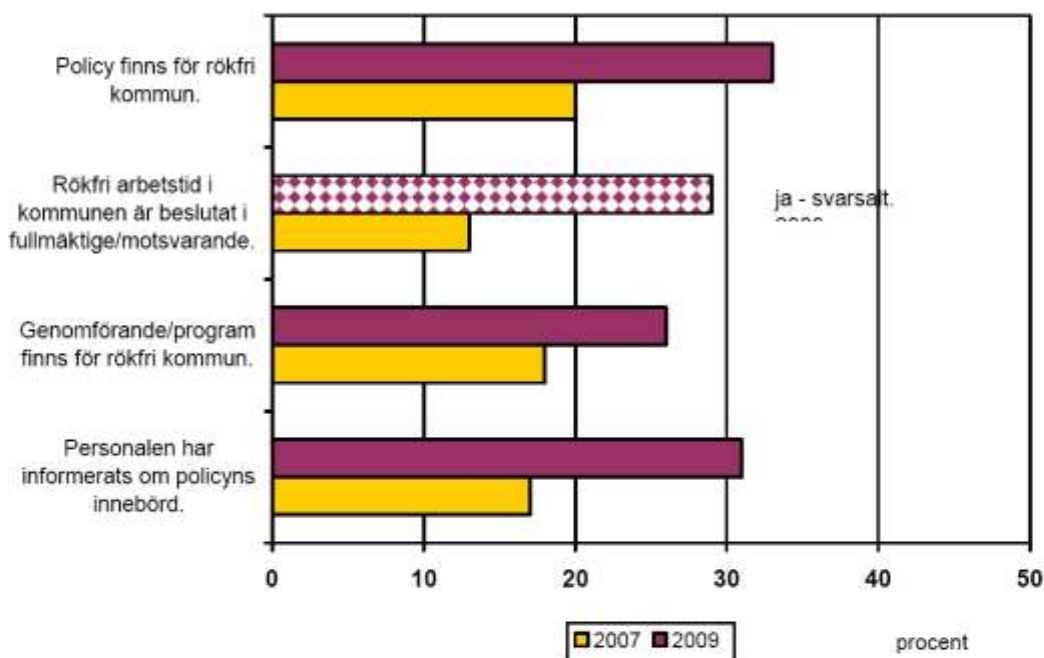
I mars 2009 skickades en enkät om rökfri arbetstid i kommunerna ut till samtliga kommuners personalchefer. Det är 76 procent av kommunerna (220 av 290) som besvarat enkäten. Enkäten är en uppföljning från undersökningen 2007.

Syftet med enkäten är att spegla i vilken omfattning Sveriges kommuner har valt att genomföra rökfri arbetstid. Frågorna representerar WHO:s identifierade framgångsfaktorer för att uppnå rökfri arbetstid. Fokus är att se hur långt kommunerna kommit i genomförande processen. Enkäten utgår från svarsalternativen: inte alls genomfört, genomfört till mindre än hälften, genomfört till mer än hälften, helt genomfört. På några av frågorna är svaren ja eller nej. (se bilaga)

Samtliga svar redovisas för kategorin helt genomfört där inte annat anges.

Policy

Rökfri arbetstid i kommunen är beslutat i fullmäktige/motsvarande i 64 kommuner (29 procent). Det är 41 fler kommuner jämfört med 2007 års undersökning. I 25 procent av kommunerna gäller policy också förtroendevalda. Policyn omfattar också rökfri tobak (snus) hos 8 procent av de svarande kommunerna.

Figur 2: Policy - Rökfri arbetstid i kommunen (På frågan om rökfri arbetstid i kommunen är beslutat i fullmäktige/motsvarande var svarsalternativen i 2009 års enkät ja eller nej.)

Miljö

Redan i enkäten 2007 var det frågorna inom miljöområdet som hade högst uppfyllandegrad. Nästan 80 procent av kommunerna har inga rökrum och i drygt 60 procent finns inga klagomål över störande tobaksrök inom kommunens verksamheter.

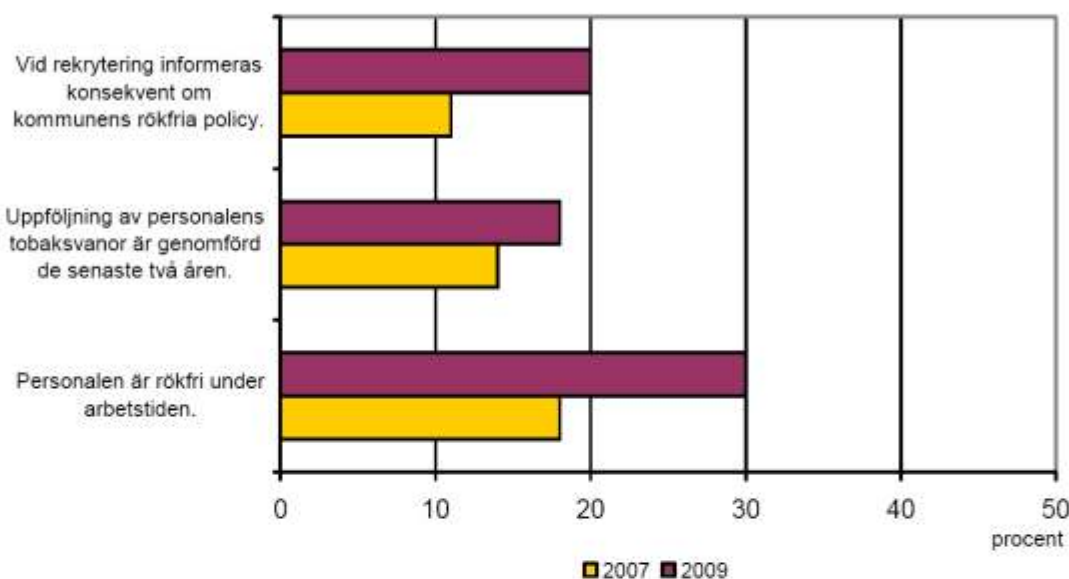
I enkät från Statens folkhälsoinstitut 2008 är det 19 % av männen och 15 % av kvinnorna som uppger att de utsattes för miljötobaksrök. En minskning från 2004 då andelarna var 31% respektive 23%. En förklaring till denna minskning är förbudet att röka i offentlig miljö som trädde i kraft sommaren 2005.

Personal rökning

Enkäten redovisar att personalen är rökfri under arbetstiden i 32 kommuner (15 procent). Det är en ökning med 12 kommuner sedan 2007. Ytterligare 33 kommu-

ner anger att policyn är genomförd i nästan alla verksamheter. 5 kommuner uppger att personalen är tobaksfri/snusfri under arbetstiden.

Vid rekrytering informeras 22 kommuner konsekvent om kommunens rökfria policy, nästan en fördubbling sedan 2007. 23 kommuner har de senaste två åren gjort en uppföljning av personalens tobaksvanor.

Figur 3: Personal rökfri under arbetstid

Avvänjningsstöd rökning personal

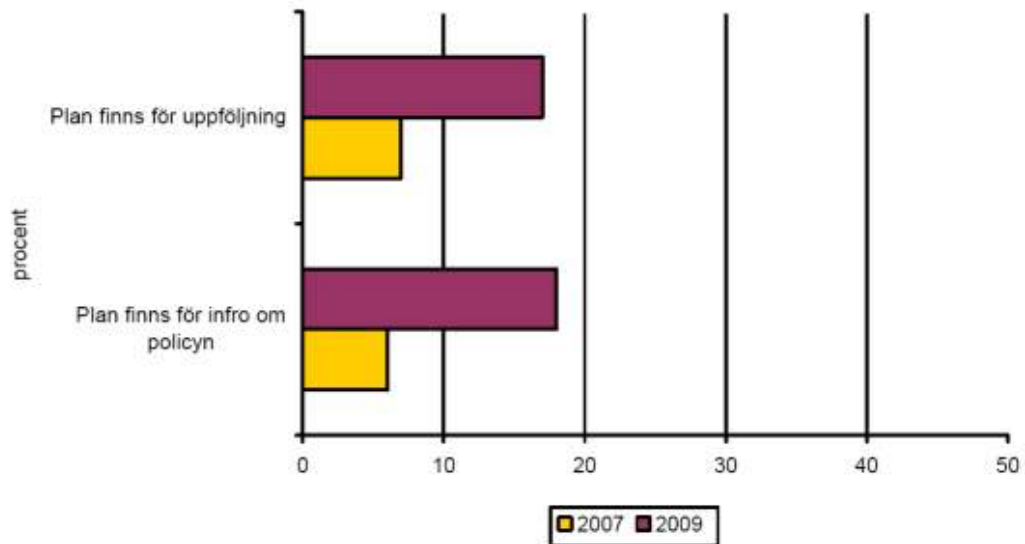
Stöd för dem som vill avsluta sitt tobaksbruk innefattar också snuslutarstöd hos 31 procent av kommunerna 2009. Det är 74 kommuner (34 procent) som har riktlinjer för personalens villkor i samband med avvänjningsstöd (t.ex stöd på arbetstid, subvention av avvänjningsläkemedel), en ökning med ca 10 procent. Knappt hälften av kommunerna uppger att resurserna är tillräckliga.

Brukare rökning

Att personal får utbildning i bemötande av brukare som är rökare är helt genomförd hos 18 kommuner, en ökning från 7 kommuner i 2007 års undersökning. När brukare har behov av avvänjningsstöd finns rutiner för detta hos 19 kommuner. Ingen större skillnad från 2007 års undersökning då det var 20 kommuner som hade sådana rutiner.

Uppföljning

Arton kommuner hade en plan för hur policyn skulle introduceras (sju år 2007) och tjugotre (tolv år 2007) hur den skulle följas upp.

Figur 4: Uppföljning - Rökfri arbetstid i kommunen

Bilagor

Lista kommuner där:

- Rökfri arbetstid är beslutat i fullmäktige/motsvarande
- Personalen är rökfri under arbetstid
- Personalen får utbildning i bemötande av brukare som är rökare

Rökfri arbetstid i kommunerna – ett strategiskt beslut 2007

Brev till Till personalchefer i kommunerna 2009

Enkät - rökfri arbetstid i kommunen på agendan 2009

**Rökfri arbetstid är beslutat i fullmäktige/motsvarande
64 kommuner 2009: (Svarsalternativ ja/nej) (23 kommuner 2007)**

Alvesta kommun	Mora kommun
Avesta kommun	Mullsjö kommun
Bodens kommun	Munkfors kommun
Bollnäs kommun	Mölnådal stad
Borlänge kommun	Mönsterås kommun
Bromölla kommun	Norrköpings kommun
Degerfors kommun	Nybro kommun
Dorotea kommun	Nykvarns kommun
Emmaboda kommun	Nyköpings kommun
Falkenbergs kommun	Orsa kommun
Falu kommun	Ovanåkers kommun
Forshaga kommun	Rättviks kommun
Grums kommun	Sjöbo kommun
Halmstads kommun	Skinnskattebergs kommun
Helsingborgs stad	Sollefteå kommun
Håbo kommun	Sorsele kommun
Hällefors kommun	Surahammars kommun
Höganäs kommun	Svalövs kommun
Hörby kommun	Svenljunga kommun
Hörs kommun	Tanums kommun
Karlshamns kommun	Tranås kommun
Karlskoga kommun	Trelleborgs kommun
Knivsta kommun	Tyresö kommun
Kramfors kommun	Uddevalla kommun
Kristinehamns kommun	Umeå kommun
Kungälv kommun	Vaggeryds kommun
Leksands kommun	Värnamo kommun
Lerums kommun	Ydre kommun
Linköpings kommun	Ånge kommun
Ljusnarsbergs kommun	Örnsköldsviks kommun
Lysekils kommun	Östersunds kommun
Malung-Sälens kommun	Östhammars kommun

Personalen är rökfri under arbetstid

32 kommuner 2009 (20 kommuner 2007)

Helt genomfört

Vaggeryds kommun
Skara kommun
Lilla Edets kommun
Lysekils kommun
Forshaga kommun
Uddevalla kommun
Kramfors kommun
Mullsjö kommun
Emmaboda kommun
Mönsterås kommun
Leksands kommun
Knivsta kommun
Norrköpings kommun
Åtvidabergs kommun
Lerums kommun
Karlshamns kommun
Ydre kommun

Håbo kommun
Västerås stad
Hudiksvalls kommun
Tyresö kommun
Grums kommun
Värnamo kommun
Skinnskattebergs kommun
Munkfors kommun
Ånge kommun
Östhammars kommun
Nykvarns kommun
Göteborgs stad
Alvesta kommun
Halmstads kommun
Svenljunga kommun

Genomfört till mer än hälften 2009 i 32 kommuner (20 kommuner 2007)

reviderat tabell december 2009

Personalen får utbildning i bemötande av brukare som är rökare

13 kommuner 2009 (7 kommuner 2007)

Helt genomfört

Lysekils kommun
Uddevalla kommun
Mullsjö kommun
Mönsterås kommun
Vallentuna kommun
Örnsköldsviks kommun
Luleå kommun
Grums kommun
Eskilstuna kommun
Östhammars kommun
Uppsala kommun
Partille kommun
Jönköpings kommun

Rökfri arbetstid i kommunerna – ett strategiskt beslut som SKLs Arbetsmiljöråd uppmuntrade kommunerna till år 2007

Varför rökfri arbetstid?

Ett starkt skäl att jobba för en rökfri arbetstid är att medarbetarna är den viktigaste tillgången på varje arbetsplats. Ingen medborgare ska heller ofrivilligt utsättas för tobaksrök. Alla uppskattar en hälsomedveten och framsynt verksamhet, fräschare arbetsmiljö, bättre ekonomi för individ och företag.

Alla som röker skadas av sin rökning och rökningen har effekt på i stort sett alla kroppens organsystem. Miljötobaksröken har samma verkan och påverkar förutom rökaren också personer som vistas i utrymmen med tobaksrök. Varannan rökare dör i förtid av sin rökning och förlorar i genomsnitt 7–8 år av sin förväntade livstid. Undersökningar visar också att rökare har fler sjukskrivningsdagar än ickerökare.

I Sverige idag är 14 procent av männen och 19 procent av kvinnorna dagligrökare. Bland kommunalt anställda finns grupper med betydligt högre andel rökare. Kommunerna har en viktig folkhälsouppgift genom att bidra till att minska rökningen också i dessa grupper. Av de ca 720 000 anställda i Sveriges kommuner röker drygt 120 000 personer dagligen. Olika undersökningar visar att mellan 70 och 85 procent av dem som röker vill sluta. Att sluta röka är ett personligt beslut som ingen arbetsgivare kan påtvinga någon. Arbetsgivaren kan däremot möjliggöra och underlätta ett rökfritt liv.

Vad innebär rökfri arbetstid?

Rökfri arbetstid innebär att ingen utsätts för tobaksrök på sitt arbete. Tobakslagen säger att varje arbetsplats ska arbeta aktivt för att minimera risken för passiv rökning. Det betyder att miljötobaksröken försvinner och att arbetstiden är rökfri, dvs den tid man arbetar eller har paus. Lunchen räknas inte in i arbetstiden och är därmed undantagen. Rökning betraktas allt mer som en utomhusaktivitet. Rökfri arbetstid är ett led i folkhälsoarbetet och omfattar alla anställda och förtroendevalda.

Steg på väg mot en rökfri arbetstid

Lärdomar från internationell tobaksprevention och arbetet med rökfritt landsting i Sverige visar att det finns ett antal tydliga framgångsfaktorer i arbetet med rökfri arbetstid. Fokus ligger på den rökfria miljön, det ska vara lätt att ta ett beslut att bli rökfri och svårt att börja röka. Att arbeta med tobaksprevention är ett långsiktigt arbete och en del av de ordinarie arbetsprocesserna. En nyckelfaktor är en policy, politiskt förankrad, som har processats fram av arbetsgivare, medarbetare och fackliga representanter. Viktiga inslag är tillgång till rökfria miljöer, information om policyn, regelbunden feedback och uppmuntran samt adekvat rökslutarstöd.

Mer information

Så gott som alla landsting har ett övergripande politiskt beslut om tobaksprevention där en rökfri arbetstid är en självklar del. Många kommuner är också redan på väg och en bra start för att få mer kunskap och inspiration är att besöka www.suntliv.nu

Kommunernas och landstingens

ARBETSMILJÖRÅD

Till personalchefer i kommunerna

Rökfri arbetstid i kommunen på agendan 2009

Våren 2007 skickade Kommunernas och Landstingens Arbetsmiljöråd, AMR, ut en enkät till samtliga kommuner för att skapa en bild av arbetet med rökfri arbetstid i kommunerna. Det har hänt mycket på dessa två år och nu är det dags att göra en uppföljning. Syftet med enkäten är att spegla i vilken omfattning Sveriges kommuner har valt att genomföra rökfri arbetstid. Frågorna representerar WHO:s identifierade framgångsfaktorer för att uppnå rökfri arbetstid. Fokus är att se hur långt kommunerna kommit i genomförande processen.

Förhoppningen är samtidigt att få ta del av din kommuns goda exempel på policy och framgångsfaktorer för rökfri arbetstid och rökfri kommun.

Resultaten av enkäten kommer att presenteras på vår hemsida senare i vår. Här kan du också hitta rapporten "Med fokus på rökfri arbetstid i Sveriges kommuner 2007".

Önskar du ta del av:

information om Kommunernas och Landstingens Arbetsmiljöråd, se här: www.skl.se/amr

dokumentet "Rökfri arbetstid i kommunerna – ett strategiskt beslut", se här: www.skl.se/rokfriarbetstid

För eventuella frågor eller funderingar, hör av dig till:

Ingvor Bjugård

Sektionen för hälsa och jämställdhet

e-post: ingvor.bjugard@skl.se

mobil: 070-319 7712

Christin N. Granberg

Arbetslivssektionen

e-post: christin.n.granberg@skl.se

mobil: 070-319 7630

Med vänlig hälsning

Boel Callermo

Ordförande AMR

Kommunernas och landstingens arbetsmiljöråd (AMR) ska stödja integration mellan verksamhet, arbetsmiljö och samverkan. Avsikten är att genom samverkan mellan de centrala parterna stödja ett förebyggande och processinriktat arbetsmiljöarbete på lokal nivå.

Rådet utgörs av representanter från arbetsgivarorganisationerna Svenska Kommun- och Landstingsförbunden samt de fackliga organisationerna: Svenska Kommunalarbetarförbundet, OFR Allmän Kommunal verksamhet, OFR Hälso- och sjukvård, Lärarförbundets och Lärarnas Riksförbunds samverkansråd, Akademikeralliansen och Sveriges läkarförbund. För mer information om AMR, se www.skl.se

Enkät - rökfri arbetstid på agendan i kommunen 2009

Svarsalternativ:	0 = stämmer ej, inte alls genomfört	3 = stämmer helt, helt genomfört
Sätt en markering i den ruta som bäst motsvarar din kommun	1 = genomfört till mindre än hälften 2 = genomfört till mer än hälften	4 = ej tillämpligt

	0	1	2	3	4
1. Policy					
a) Rökfri arbetstid i kommunen är beslutat i fullmäktige/motsvarande. ☐ Ja ☐ Nej					
b) Policy för Rökfri kommun finns.					
c) Genomförandeplan/program för Rökfri kommun finns.					
d) Personal har informerats om policyns innebörd.					
e) Policyn omfattar också rökfri tobak (snus) ☐ Ja ☐ Nej					
f) Policyn gäller även förtroendevalda ☐ Ja ☐ Nej					
2. Miljö					
a) Särskilda platser för rökning utomhus är tydligt markerade.					
b) Det finns inga rökrum inomhus där kommunen har sin verksamhet.					
c) Försäljning av tobaksvaror förekommer inte i lokaler där kommunen har verksamhet.					
d) Klagomål över störande tobaksrök inom kommunernas verksamheter förekommer inte. ☐ Ja ☐ Nej					
3. Personal - rökning					
a) Vid rekrytering informeras konsekvent om kommunens rökfria policy.					
b) Tobaksfrågan tas konsekvent upp i utvecklingssamtal.					
c) Uppföljning av personalens tobaksvanor är genomförd de senaste två åren.					
d) Personalen är rökfri under arbetstiden.					
e) Personalen är tobaksfri/snusfri under arbetstiden					
4. Avvänningsstöd rökning					
a) Resurser är adekvata för personalens behov av avvänningsstöd.					
b) Riktlinjer finns för personalens villkor i samband med avvänningsstöd. (t ex stöd på arbetstid, subvention av avvänningsläkemedel).					
c) Avvänningsstöd innefattar även rökfri tobak. (snus) ☐ Ja ☐ Nej					
5. Brukare - rökning					
a) Personalen får utbildning i bemötandet av brukaren som är rökare.					
b) Det finns rutiner för vart man vänder sig när brukaren har behov av avvänningsstöd.					
6. Uppföljning					
a) Plan finns för kontinuerlig information/utbildning om policyn.					
b) Plan finns för regelbunden uppföljning av kommunens policy.					
Öppna frågor:					
7.	Vilka faktorer är viktiga för att ge framgång i arbetet med rökfri arbetstid i din kommun?				
8.	Det här vill jag tillägga om rökfri/ tobaksfri kommun:				
Namn: Kontaktuppgifter:					
9.	Jag bifogar också policy, program, plan och eventuell utvärdering av Rökfri/Tobaksfri kommun.				☐

Policy för tobaksförebyggande arbete i Region Skåne

Mål

- Tobaksfri livsstart från år 2014
- En halvering av antalet ungdomar under 18 år som börjar röka eller snusa till år 2014
- En halvering av andelen rökare bland de grupper som röker mest till år 2014
- Ingen skall utan eget val utsättas för tobaksrök i sin omgivning
- Bruket av snus ska inte öka

Strategi

- Ökad satsning på mödra- och barnhälsovården kring tobaksbrukets skaderisker
- Hälso- och sjukvården ges större ansvar för tobaksavvänjningsstöd
- Hälso- och sjukvårdsverksamheten skall vara helt rökfri
- Integrera tobaksprevention

Aktivitetsplan

- Tobaksanamnes och journaldokumentation skall utföras
- Vid tobaksrelaterade sjukdomar skall tobaksavvänjning vara en del av den sjukvårdande behandlingen
- All hälso- och sjukvårdspersonal skall kunna hänvisa och remittera till tobaksavvänjare. Namn, adress och telefonnummer finns på www.tobaksfakta.org
- Samarbetet mellan hälso- och sjukvården och tandvården inom Region Skåne skall förstärkas
- Det tobakspreventiva arbetet skall integreras med övrigt, inom Region Skåne, antaget folkhälsoarbete
- Samtliga arbetsplatser inom Region Skåne skall vara rökfria år 2006
- Utbildning i tobaksprevention bör integreras i vidareutbildningen för läkare, sjuksköterskor, tandläkare, tandhygienister, psykologer, kuratorer, farmaceuter, lärare, sjukgymnaster, arbetsterapeuter och undersköterskor

Revidering av nuvarande tobakspolicy för Region Skåne

Ordförandens förslag

- Folkhälsoberedningen föreslås besluta uppdra åt Centrum för folkhälsa och miljö att, i samverkan med berörda, samordna arbetet med revidering av nuvarande tobakspolicy för Region Skåne. Syftet är att skapa förutsättningar för införandet av rökfri arbetstid inom Region Skåne med målet att tobakspolicyn skall gälla fr o m hösten 2008.

Sammanfattning av ärendet

Nuvarande tobakspolicy för Region Skåne är antagen i Hälso- och sjukvårdsnämnden 2006, riktad till framför allt till hälso- och sjukvården. En övergripande tobakspolicy involverar samtliga förvaltningar inom Region Skåne. Målsättningen är att policyn skall utgöra ett stöd i processen från nuvarande policy om en rökfri arbetsplats till ett införande av rökfri arbetstid.

Beskrivning av ärendet

Tobak utgör den enskilt största hälsoriskerna i Sverige och är en av de stora orsakerna till skillnader i hälsa mellan olika befolkningsgrupper. Det nationella målområdet 11 fokuserar på tobak, alkohol, narkotika, spel och dopning. Tobak utgör även ett av fem fokusområden i den regionala folkhälsostrategin för Skåne. Enligt WHO:s rekommendationer behövs för en effektiv tobaksprevention en rad åtgärder som information, opinionsbildning, utbildning, målgruppsanpassat avväpningsstöd, rökfria miljöer, lagstiftning och en aktiv prispolitik, eftersom ingen enskild insats eller åtgärd kan lösa problematiken. Sveriges Kommuner och Landsting och Statens Folkhälsoinstitut har i en enkät till såväl kommuner som regioner/landsting ställt frågor om pågående arbete för en rökfri arbetstid. Svaren visar att så gott som samtliga landsting och kommuner har ett övergripande politiskt beslut där rökfri arbetstid är en självklar del. Region Skåne har ännu inte antagit ett politiskt beslut gällande rökfri arbetstid.

Skälen till förslaget

Det är allas ansvar att sträva efter bättre arbetsmiljö och att motverka hälsorisker på arbetet. Att utsättas för passiv rökning är en hälsorisk. Rökfria arbetsmiljöer är en viktig arbetsmiljöfråga och samtidigt ett stöd för dem som vill sluta röka. Flertalet svenska arbetsplatser är för länge sedan rökfria och den 1 juni 2005 blev hela restaurangbranschen en rökfri arbetsplats för dess medarbetare. En tobakspolicy som involverar samtliga förvaltningar inom Region Skåne skall utgöra ett stöd och stimulans i arbetet mot en rökfri arbetstid.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Införandet av rökfri arbetsplats kommer att medföra ekonomiska konsekvenser, exempelvis genom olika former av rökslutastöd.

Sammanställning av ”Snabbenkät- till samtliga chefer i 70-gruppen”

En ”snabbenkät” ang tobak skickades ut till alla chefer i 70- gruppen under sommaren. Enkäten skulle vara inlämnad senast 31/8 2007.

Totalt inkom 52 (54) enkäter av 76 st utskickade. Enkäterna representerar 1431 st anställda i kommunen.

Rökare finns ca 308 st bland de anställda samt ca 64 st snusare. Av rökarna är det ungefär 296 st som röker på arbetsplatsen eller i anslutning till denna.

När det gäller snusare på arbetsplatsen är cheferna osäkra på hur många de är. Är svårt att kontrollera.

På frågan om man själv röker och/ eller snusar har 3 st svarat att man röker, 4 st att man snusar. En person har avstått från att svara.

På frågan om ”Rökfri arbetsplats” har 37 st svarat att det skulle vara positivt med rökfria arbetsplatser och 13 st svarat nej. Två st är osäkra.

Om det bör vara tillåtet att snusa eller använda tuggtobak under arbetstid har 24 st svarat att det bör vara tillåtet och 27 st att det ej bör vara tillåtet.

Kommentarer (från 70-gruppen)

- Det är aldrig bra med förbud.
- Påverka rökarna att sluta, då behövs inte några förbud.
- Tydlig information om policyn och varför! Fortsatt möjlighet till avvänjningskurser kopplat till annat alternativ/ motion istället för röka/ snusa.
- Uthållig attitydpåverkan fungerar bra. Positiva alternativ. Vi är förebilder!
- Vissa svårigheter med rökfri arbetsplats då vi ej får lämna arbetsplatsen.
- Ge rökarna mindre löneökning! Skäl mycket avarbetstiden. Luktat illa samt viss nedskräpning.
- Information via arbetsplatsträffar. Info om att rökning inte ska ske på andra ställen än avsedd plats, rökskjul etc.
- Information, rökavvänjningskurser. Hellre morot än piska Det blir ofta fel om vi är alltför fanatiska. Sköts det snyggt kan jag leva med att inte ha ett absolut förbud. Däremot tycker jag det ska tas upp vid anställningsintervjuer!. Däremot förbud om man har med barn, sjuka, gamla eller liknande.
- Att ge professionell hjälp tillsammans med Feelgood, typ rökavvänjningskurs, eventuellt subvention av rökavvänjningsläkemedel.
- I tobakspolicyn ska nämnas att det är skadligt med snus och tuggtobak.
- Förmån eller enkel present till Icke-rökare. Obligatorisk hälsoinformation till rökare.
- Sluta röka grupper. Förbud mot rökning på arbetsplatsen svårt vid ensamarbete och långa arbetspass.
- Mycket bra om man kunde få en tobakspolicy med bl a rökfria arbetsplatser.
- Behövs verkligen jobba på, i synnerhet på min enhet där det finns många rökare. Någon form av avvänjningsprogram föreslås. Tror inte mycket på ökade restriktioner.
- Arbeta aktivt med rökavvänjning- grupper- info m m .Bättre än förbud. Rökfri arbetsplats och lokaler är jättebra.
- Så länge inte rökandet går före omvårdnanden av våra vårdtagare tycker jag det ska finnas

möjlighet till en rökpaus när tillfälle ges för de som så önskar även i fortsättningen. Snusandet är ok om snuset hålls på plats.

- Rökavvänjningskurser.
- Är inget problem av större vikt. Bättre lägga krutet på att uppmuntra träning och friskvård.
- Bra om vi kan få rökfria arbetsplatser. Fortsätta erbjuda rökavvänjningskurser för rökare och snusare.
- Beslut om rökfria arbetsplatser måste kungöras i god tid innan det införs. Stöd och råd till rökare måste erbjudas.
- Erbjud avvänjning på arbetstid.
- För att vara trovärdig måste personalen i skolan vara rökfri på sina arbetspass.
- Morot och inte piska. Erbjud samtal och stöd till dem som vill sluta.
- Aktiv hjälp åt medarbetarna att sluta röka/ snusa. Hjälプ att förstå sammanhanget med hälsa, tobak, motion, livsstil etc.
- Motivera, visa samband, uppmärksamma vid medarbetarsamtal och i aktuella fall erbjuda hjälp ex från företagshälsovården.
- Erbjud sluta-röka kurser med gratis nikotinplåster. ”Rökhus” en bit bort.

